Näringsutskottets betänkande

1981/82:20

över proposition 1981/82:38 om kapitaltillskott till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB, m. m., jämte motioner

Ärendet

I detta betänkande behandlas

dels proposition 1981/82:38 om kapitaltillskott till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB [Ncb], m. m. (industridepartementet), avseende ersättning för vissa merkostnader till följd av drift av företagets fabriker i Hörnefors under andra halvåret 1981,

dels sex motioner som har väckts med anledning av propositionen och som innehåller yrkanden dels rörande Hörnefors fabriker, dels rörande Ncb:s massafabrik i Köpmanholmen.

Propositionen och motionerna redovisas i det följande.

Upplysningar i ärendet har inför utskottet lämnats av styrelsens ordförande direktör Sven Östling och verkställande direktör Per-Eric Fylking, Ncb, av statssekreterare Robert Nilsson, industridepartementet och av företrädare för dels Hörneforsgruppen, dels Köpmanholmsgruppen, båda bildade av intressenter i fortsatt sysselsättning på de berörda orterna.

Skrivelser har inkommit från Hörneforsgruppen och från Köpmanholmsgruppen och vidare från Svenska industritjänstemannaförbundet samt från Folkkampanjen för kärnkraft och Miljöförbundet.

Propositionen

Huvudsakligt innehåll

I propositionen redovisas resultatet av en av riksdagen begärd utvärdering av ett utvecklingsalternativ för Norrlands Skogsägares Cellulosa AB:s fabriker i Hörnefors. Vidare föreslås att 50 milj. kr. anvisas för kapitaltillskott till företaget för att täcka de merkostnader som uppkommit till följd av att detta åtagit sig att fortsätta driften vid fabrikerna i avvaktan på utvärderingen. Grunderna för denna ersättning anges i ett avtal mellan Ncb och staten, vilket riksdagen föreslås godkänna i vad det innefattar ekonomiska förpliktelser för staten.

Hemställan

Regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna avtalet mellan Ncb och staten om fortsatt drift vid Hörneforsfabrikerna m. m. i vad avtalet innefattar ekonomiska förpliktelser för staten,

2. till Kapitaltillskott till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1981/82 under fjortonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

Motionerna

Yrkanden

De motioner som har väckts med anledning av propositionen är följande:

1981/82:106 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari hemställs att riksdagen med anledning av proposition 1981/82:38 hos regeringen hemställer om åtgärder för att Ncb i avvaktan på en ersättningsindustri skall driva Köpmanholmens massafabrik vidare i nuvarande omfattning,

1981/82:109 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari hemställs att riksdagen

1. hos regeringen hemställer om nödvändiga åtgärder för att Ncb skall avyttra Hörneforsfabriken till de anställda, i enlighet med vad som anförs i motionen,

2. hos regeringen hemställer om åtgärder för att tillgodose Hörneforsfabrikens behov av björkmassaved, i enlighet med vad som anförs i motionen,

3. hos regeringen hemställer om åtgärder för att tillhandahålla statlig finansiering för genomförandet av nödvändiga investeringar i Hörnefors, i enlighet med vad som anförs i motionen,

4. hos regeringen hemställer om att de villkor för genomförandet av Hörneforsprojektet som anförs i motionen beaktas,

1981/82:126 av Lilly Hansson m. fl. (s), vari hemställs

1. att riksdagen i första hand beslutar

a) att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om överförande av Hörneforsfabrikerna till Statsföretag/AC-invest för genomförande av det förslag till framtida driftsinriktning som Hörneforsgruppen presenterat,

b) att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om kapitaltillskott,

2. att riksdagen i andra hand beslutar

a) därest driften vid Hörneforsfabriken läggs ned, som sin mening ge

regeringen till känna vad som i motionen anförts om krav på alternativ sysselsättning innan nuvarande drift läggs ned,

b) att, om beslut fattas om nedläggning, ställa 50 milj. kr. till förfogande för den i motionen föreslagna verksamheten för alternativ sysselsättning i Hörnefors,

1981/82:127 av Erik Hovhammar m. fl. (m), vari hemställs att riksdagen till Kapitaltillskott till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1981/82 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 36 900 000 kr.,

1981/82:128 av Tore Nilsson (m), vari hemställs att riksdagen vid behandling av proposition 1981/82:38 beaktar vad som i motionen anförts (se s. 10),

1981/82:129 av Ingvar Svanberg m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen

1. avslår förslaget till avtal om fortsatt drift vid Hörneforsfabrikerna i vad avser beräkningen av kostnader för vedråvara,

2. begär att, innan några åtgärder vidtas för att verkställa en eventuell nedläggning, regeringen omsorgsfullt undersöker de möjligheter till samarbete som kan finnas med andra företag för fortsatt drift av Hörnefors,

3. a) beslutar att vid en eventuell avveckling regeringen bemyndigas att tillse att denna genomförs i etapper på sätt som sägs i motionen,

b) till Särskilda sysselsättningsprojekt i Hörnefors (industridepartementet) på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,

c) som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sägs om regionalpolitiskt stöd i Hörnefors och Köpmanholmen,

d) som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om tillsättandet av samordningsgrupp med uppgift att initiera och lämna förslag till alternativa sysselsättningsmöjligheter,

4. till Särskilda sysselsättningsprojekt i Köpmanholmen (industridepartementet) på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.

Utskottet

Inledning

Riksdagen tog i juni 1981 ställning till ett förslag av regeringen om medelstillskott till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB (Ncb) (prop. 1980/81:98, NU 1980/81:49, rskr 1980/81:282). Detta företag, vari staten sedan ett par år äger 76 % av aktiekapitalet, hade trots två tidigare finansiella biståndsaktioner från statens sida kommit i en brydsam ekonomisk situation med likvidationsplikt som ett närliggande hot. Dess svårigheter låg bl. a. i otillräcklig råvarutillförsel och underutnyttjad produktionskapacitet. Vad

regeringen föreslog var en finansiell rekonstruktion, genom vilken Ncb skulle tillföras 300 milj. kr. i nytt aktiekapital. Syftet var att skapa erforderlig grund för en omstrukturering av företaget i ordnade former.

En uttrycklig förutsättning för det avsedda kapitaltillskottet var att Ncb utan dröjsmål skulle avyttra eller lägga ned sådana enheter där det inte gick att få tillfredsställande lönsamhet. Enheter på fyra orter var i farozonen. Bl. a. gällde detta företagets massafabrik och pappersfabrik i Hörnefors (Umeå kommun) och dess massafabrik inom ramen för Forss fabriker i Köpmanholmen (Örnsköldsviks kommun). Riksdagsbehandlingen kom att i hög grad gälla dessa enheters framtid. Ett uttalande av industriminister Nils Åsling i propositionen rönte därvid uppmärksamhet. Han ville på tal om fabrikerna i Hörnefors och Köpmanholmen inte utesluta att genomförbara utvecklingsalternativ kunde finnas för dessa enheter men då i nya organisationsformer.

Flera av de motioner som väcktes med anledning av vårens Ncb-proposition gick ut på att riksdagen skulle verka för fortsatt drift i Hörnefors. Ett motsvarande krav förekom också beträffande Köpmanholmen. De yrkanden som gällde Hörnefors anknöt på olika sätt till ett projekt för fortsatt drift vid fabrikerna där som hade framlagts av den s. k. Hörnefors-gruppen, bestående av bl. a. representanter för Umeå kommun och för de fackliga organisationerna i Hörnefors. Projektet innebar sammanfattningsvis följande. Hörnefors fabriker skulle ombildas till ett självständigt Hörnefors AB. Ncb skulle tillskjuta anläggnings- och omsättningstillgångar om 50 milj. kr. och sedan sälja aktierna i det nybildade bolaget till de anställda och den kommande företagsledningen för 1 kr. Ytterligare aktier skulle tecknas dels av anställda och andra intressenter, dels av staten, i vartdera fallet till ett belopp av 10 milj. kr. Medel i övrigt för investeringar, drift och omsättningstillgångar skulle lånas upp, därav 90 milj. kr. i form av olika slags lån från staten och 30 milj. kr. i form av banklån. Verksamheten skulle inriktas på tillverkning av vissa speciella papperssorter, till stor del för export.

Näringsutskottet avstyrkte enhälligt de motionsyrkanden som syftade till ett långsiktigt beslut om fortsatt drift i Hörnefors. Majoriteten (m, c, fp) ansåg sig inte heller kunna stödja ett yrkande – framställt rörande alla de fyra nedläggningshotade enheterna – som gick ut på fortsatt drift i Ncb:s regi, utvärdering av olika utvecklingsalternativ under mellantiden och ny prövning av frågan i riksdagen innan nedläggning fick ske. Dess motivering var i huvudsak följande. Den ofrånkomliga omstruktureringen måste genomföras kraftfullt och målmedvetet. Ncb hade inte sådana resurser som ett företag behövde för att behålla olönsamma enheter i drift. Företagets ledning borde, till gagn för verksamheten i stort, slippa den oproportionerliga belastning som fortsatt ansvar för en förlustbringande enhet skulle innebära.

Riksdagen följde inte utskottsmajoriteten. Med en övervikt av tre röster biföll den beträffande Hörnefors – men icke övriga orter – en reservation (s)

som siktade till fortsatt drift till hösten 1981 av de fyra nedläggningshotade enheterna. De utvecklingsalternativ för dessa som hade redovisats kunde inte dömas ut på basis av det material som fanns tillgängligt, hette det i reservationen. "De måste alltså få genomarbetas till fullo och därefter utvärderas under medverkan av berörda myndigheter, företaget, de anställda vid varje enhet och de fackliga organisationerna." Regeringen skulle enligt reservationen anmodas föranstalta om att inga nedläggningar skedde förrän utvärderingarna hade slutförts och deras resultat redovisats för riksdagen. Det sistnämnda borde ske vid sådan tidpunkt att riksdagen kunde fatta beslut i saken under hösten 1981. Det skulle få ankomma på riksdagen att på regeringens begäran anvisa medel för sådana merkostnader som det föreslagna uppskovet med nedläggningsbeslut kunde förorsaka Ncb.

Med anledning av riksdagens beslut uppdrog regeringen den 4 juni 1981 åt statens industriverk att – under medverkan av de intressenter som nämns i citatet ovan – "utvärdera det för Hörnefors massafabrik och pappersbruk nämnda utvecklingsalternativet". Utskottet noterar att riksdagens uttalande om att ifrågavarande utvecklingsalternativ före utvärderingen måste "få genomarbetas till fullo" inte återges i uppdraget till industriverket.

Industriverkets utvärdering av Hörneforsgruppens förslag har publicerats i rapporten (SIND PM 1981:15) "Bruksort i kris. Hörnefors – en utvärdering". Rapportens förord och dess sammanfattning och slutsatser återges i propositionen som bilaga 2 (s. 10–16).

I sammanfattningen refereras inledningsvis (s. 11) regeringens uppdrag till industriverket. I anslutning härtill anförs:

> Industriverket har således till uppgift att ge riksdagen underlag för beslut om huruvida staten skall medverka till att upprätta ett fristående Hörnefors AB. Utöver detta har SIND också sökt sondera möjligheterna till fortsatt drift av fabrikerna eller delar därav i andra organisationsformer än vad som föreslås av Hörneforsgruppen.

Mot industriverkets utredning har Hörneforsgruppen framfört kritik i skrivelser till industridepartementet den 8 oktober och till näringsutskottet den 20 november 1981. Den förra redovisas i propositionen (s. 4 f.). De fackliga organisationerna i Hörnefors har uttryckt liknande synpunkter i skriftliga kommentarer den 15 november till den nu föreliggande propositionen. Kritiken har föranlett genmälen från industriverkets utredare. Utskottet har tagit del av det material som här nämnts och har också låtit Ncb:s ledning inför utskottet redogöra för sin syn på Hörneforsfabrikernas framtidsutsikter. Det skulle uppenbarligen föra för långt om utskottet skulle försöka att här redogöra för och ta ställning till de olika uppfattningarna i de många delfrågor som det gäller. Utskottet får inskränka sig till att i ett senare avsnitt tillkännage sin egen slutsats i huvudfrågan om förutsättningarna för fortsatt drift i Hörnefors.

I enlighet med riksdagens önskemål har regeringen träffat avtal med Ncb:s ledning att den inte skulle besluta om nedläggning av Hörneforsfabrikerna

förrän riksdagen behandlat den angivna utvärderingen. Såsom riksdagen också uttalat ankommer det på riksdagen att anvisa medel för att täcka Ncb:s merkostnader för detta uppskov med en planerad nedläggning. Avtalet och dess kostnadskonsekvenser presenteras i propositionen och behandlas av utskottet i det närmast följande avsnittet av detta betänkande. Därefter tar utskottet på grundval av flera motioner upp frågan om eventuell ytterligare fortsatt drift i Hörnefors och om samhälleliga åtgärder vid en nedläggning av fabrikerna där. Ett sista avsnitt ägnar utskottet åt motionsyrkanden om dels fortsatt drift i Köpmanholmen, dels åtgärder för alternativ sysselsättning där. Ett önskemål rörande regionalpolitiskt stöd i Köpmanholmen behandlas dock tillsammans med motsvarande önskemål för Hörnefors del.

Täckning av merkostnader för Ncb

Det förut nämnda avtalet mellan Ncb och staten om fortsatt drift vid Hörneforsfabrikerna m. m. underställs genom propositionen riksdagens prövning i vad det innefattar ekonomiska förpliktelser för staten. Enligt avtalet åtar sig Ncb, som nämnts, att intill dess utvärderingen av Hörneforsgruppens förslag behandlats av riksdagen inte besluta om nedläggning av Hörneforsfabrikerna. I avtalet sägs ytterligare bl. a. att Ncb under den sålunda förlängda driftperioden skall bedriva verksamheten i Hörnefors så att ett genomförande av Hörneforsgruppens förslag inte äventyras eller försvåras. Ncb har uppenbarligen numera till väsentlig del uppfyllt sitt åtagande; endast en kort tid återstår innan det avsedda riksdagsbeslutet bör föreligga. Staten å sin sida åtar sig enligt avtalet att ersätta Ncb dels för driftunderskott vid Hörneforsfabrikerna under den förlängda driftperioden, dels för sådan ökning av kostnaderna för avveckling av fabrikerna som uppskovet kan föranleda. I fråga om avvecklingskostnader utan uppskov råder enligt avtalet enighet mellan parterna om att de kan beräknas till 41,6 milj. kr. Utskottet har tagit del av det tämligen summariska underlag för denna beräkning som finns i industridepartementets akt rörande propositionen. Parterna är enligt avtalet också överens om vissa principer i fråga om beräkningen av ersättning för driftunderskott. Av dessa principer är det en som bör särskilt redovisas här. Vid beräkningen av kostnader för skogsråvara vid Hörneforsfabrikerna under den förlängda driftperioden skall Ncb äga att i första hand till dessa fabriker hänföra företagets marginalköp under denna tid av sådan råvara till företagets pappers- och massaproducerande enheter inom prisområde 1. Enligt propositionen har driftunderskottet beräknats uppgå till ca 38 milj. kr. under andra halvåret 1981. Ncb har givit utskottet del av en senare, något reviderad resultatprognos. Denna slutar i ett underskott av 36,9 milj. kr. Det kan nämnas att enligt denna kalkyl extrakostnaderna för exportved beräknas till 12,7 milj. kr. för den angivna perioden. Det bör också noteras att beloppet 36,9 milj. kr. innefattar en inflationsjustering av de

beräknade avvecklingskostnaderna med 2,2 milj. kr. och sålunda inte helt är hänförliga till driftunderskott enligt avtalets definition.

En väsentlig reservation i avtalet är att de däri angivna ersättningsprinciperna inte skall gälla vid vissa ändringar i förutsättningarna för avtalet. Sådana ändringar är om Ncb beslutar att efter den förlängda driftperioden i egen regi driva Hörneforsfabrikerna vidare i någon form eller om företaget eljest fattar något annat beslut i fråga om dessa fabriker än nedläggning eller överlåtelse till intressent som Hörneforsgruppen föreslagit. I sådant fall skall parterna uppta nya förhandlingar om eventuell ersättning till Ncb. Utskottet vill fästa uppmärksamheten på att vissa av de motionsyrkanden som utskottet behandlar i nästa avsnitt går ut på en fortsatt drift som på angivet sätt rubbar förutsättningarna för avtalet.

Avtalet är så utformat att det i princip skall fullt ut klarlägga vilka kostnader som är ersättningsgilla. Tvist med anledning av avtalet skall enligt en skiljedomsklausul avgöras av skiljemän enligt lag. Mot nu angiven bakgrund skulle medel för det kapitaltillskott till Ncb som i förekommande fall skall kompensera merkostnaderna kunna anvisas i form av ett förslagsanslag, vars belopp regeringen vid behov skulle kunna överskrida enligt förpliktelser som har uppkommit enligt avtalet. Ett förslagsanslag får emellertid inte utnyttjas senare än under det budgetår för vilket det har anvisats. Eftersom en reglering mellan parterna enligt avtalet knappast skulle kunna avslutas under det nu löpande budgetåret skulle regeringen, om kapitaltillskottet anvisades i form av förslagsanslag, behöva återkomma till riksdagen för att få anslag även för kommande budgetår. Det är, enligt vad utskottet har erfarit, av den anledningen som regeringen i stället har föreslagit ett reservationsanslag för ändamålet. Ett sådant får utnyttjas även under ett par efterföljande budgetår. Reservationsanslaget föreslås bli 50 milj. kr. Detta är då att betrakta som ett takbelopp, som är avsett att med relativt stor säkerhet förslå till den ersättning som blir aktuell om avtalet skall tillämpas. I vilken mån det i sådant fall kommer att belastas blir, som förut sagts, beroende av resultatet av den avräkning som skall ske enligt avtalet.

I motion 1981/82:129 (s) riktas på en punkt invändning mot de grunder för ersättning för driftunderskott som anges i avtalet. Det gäller beräkningen av kostnader för skogsråvara. Motionärerna menar att avtalet är alltför förmånligt för Ncb när det gäller sådana kostnader. De bedömer det – i avsaknad av detaljerat underlag för beräkningarna – som sannolikt att hela eller större delen av råvaruförbrukningen i Hörnefors under perioden har åsatts kostnaden för marginalköp. Detta är, hävdar de, helt orimligt eftersom en stor del av den råvara som förbrukas i Hörnefors är inhemsk råvara, inköpt till normalpris. Denna råvarumängd kommer endast delvis att kunna omdisponeras till andra anläggningar inom Ncb, säger motionärerna. De hemställer att riksdagen skall avslå "förslaget till avtal – – – i vad avser kostnader för vedråvara".

Ncb:s ledning har inför utskottet redovisat på vilka grunder företaget har påyrkat den angivna principen i fråga om ersättning för råvarukostnader.

Innan utskottet går in på denna sakfråga vill utskottet göra en anmärkning av formell natur. Om riksdagen inte i allo godkänner ett avtal till den del detta har slutits under förutsättning av riksdagens godkännande innebär detta normalt att det villkorligt träffade avtalet faller, eventuellt med nya förhandlingar som följd. Som förut sagts har emellertid i detta fall statens motpart redan i det väsentliga fullgjort sitt åtagande utan att ha möjlighet till motåtgärd om staten vill minska räckvidden av sitt åtagande. Det kan anses stå riksdagen fritt att vid sin prövning av det nu föreliggande avtalet stanna för ersättningsgrunder som är mindre fördelaktiga för Ncb än de avtalade. Givetvis måste riksdagen dock härvid anses moraliskt bunden av sin tidigare återgivna utfästelse att anvisa medel för sådana merkostnader som uppskovet med beslutet om nedläggning i Hörnefors kan förorsaka Ncb.

Utskottet har vid sin prövning av grunderna för avtalet kommit till slutsatsen att den överenskomna bestämmelsen om ersättning för skogsråvara är skälig. Den reduktion av råvaruåtgången som en minskning av det totala kapacitetsutnyttjandet inom Ncb medför, bör rimligen i första hand resultera i att företaget begränsar sin import av ved som betingar högre pris än det svenska. De kvantiteter av svensk råvara som nu förbrukas i Hörneforsfabrikerna skulle företaget vid en nedläggning av dessa kunna till huvudsaklig del utnyttja vid sina övriga anläggningar.

Utskottet avstyrker alltså det nu berörda yrkandet i motion 1981/82:129 (s). Då avtalet inte heller i övrigt synes ge anledning till någon erinran tillstyrker utskottet regeringens förslag att riksdagen skall godkänna avtalet i vad det innefattar ekonomiska förpliktelser för staten.

Utskottet övergår så till frågan om storleken av det anslag från vilket, under förutsättning att avtalet blir tillämpligt, kapitaltillskott skall ges till Ncb som ersättning för dess merkostnader. Regeringen föreslår, som tidigare har sagts, ett reservationsanslag av 50 milj. kr. för ändamålet. I motion 1981/82:127 (m) begärs att anslaget skall begränsas till 36,9 milj. kr., dvs. det belopp som Ncb enligt vad förut sagts har beräknat att underskottet på driften av Hörneforsfabrikerna under andra halvåret 1981 – inkl. viss inflationsjustering av avvecklingskostnaderna – skall uppgå till. Motionärerna anför att det inte av propositionen framgår hur regeringen har kommit fram till att merkostnaderna skall uppgå just till 50 milj. kr. Om andra merkostnader skulle uppkomma än de som har redovisats av Ncb bör, menar motionärerna, regeringen återkomma till riksdagen med en förnyad framställning om anslag. I motion 1981/82:129 (s) förutsätts utan särskilt yrkande att utskottet justerar anslagsbeloppet med hänsyn till de ändrade grunder för beräkning av råvarukostnaderna som motionärerna har föreslagit.

Mot bakgrund av den prognos för beräknade merkostnader som Ncb:s ledning har presenterat för utskottet – och som i huvudsak överensstämmer med den som regeringen har haft att utgå från – ter sig det föreslagna

anslagsbeloppet, 50 milj. kr., uppseendeväckande högt. Det är visserligen i princip avtalsbestämmelserna som skall bli avgörande för hur stor ersättning som skall utgå. Ett alltför generöst tilltaget anslagsbelopp kan emellertid i praktiken komma att begränsa en önskvärd återhållsamhet från statens sida vid prövning av motpartens ersättningsanspråk. Utskottet anser följaktligen att anslaget bör bestämmas till ett lägre belopp, baserat på Ncb:s nyssnämnda prognos.

Med hänvisning till vad nu sagts föreslår utskottet att riksdagen med avvikelse från propositionen bestämmer anslaget till det belopp som föreslås i motion 1981/82:127 (m), dvs. 36,9 milj. kr.

Fortsatt drift i Hörnefors?

Hörneforsgruppen föreslog, som utskottet i korthet har redovisat i sin inledning, fortsatt drift av Hörneforsfabrikerna med ändrad produktionsinriktning och i regi av ett nybildat Hörnefors AB. Industriverkets utvärdering av detta utvecklingsalternativ har sammanfattningsvis lett till slutsatsen att staten inte bör medverka till att upprätta ett självständigt Hörnefors AB enligt de riktlinjer som Hörneforsgruppen har föreslagit. Regeringen har anslutit sig till denna uppfattning. Det ankommer nu, sägs det i propositionen, på Ncb:s företagsledning att fatta beslut rörande Hörneforsfabrikerna. Något uttryckligt ställningstagande av riksdagen i fråga om dessa fabrikers framtid påkallas inte i propositionen men väl i flera av de motioner som har föranletts av denna. Utskottet tar nu upp dessa motioner till granskning.

Inledningsvis bör utskottet då nämna att Ncb:s ledning för utskottet har tillkännagivit sin avsikt att i Hörnefors avbryta driften vid massafabriken tämligen omgående efter det väntade riksdagsbeslutet beträffande proposition 1981/82:38 och driften vid pappersbruket högst några månader senare, allt i syfte att i möjligaste mån begränsa företagets totala förluster. Personalens i lag garanterade återstående tjänstetid avses bli utnyttjad för avvecklingsarbeten. Utskottet konstaterar att det formellt sett står bolaget fritt att förfara på detta sätt. Om statsmakterna skulle önska att driften vid Hörneforsfabrikerna fortsätts ytterligare står huvudsakligen två vägar till buds när det gäller att uppnå detta resultat. Den ena är att uppta förhandlingar med Ncb och därvid söka förmå företaget att mot överenskommen motprestation självt fortsätta driften eller medverka till att denna kan gå vidare i annan regi. Den andra vägen är att via bolagsstämman, som staten i egenskap av majoritetsägare behärskar, framtvinga önskade förändringar i Ncb:s politik. Riksdagen kan alltså inte fatta något beslut som i sig självt utgör garanti för att driften i Hörnefors fortsätter.

Av de motioner som här är aktuella går en, motion 1981/82:109 (vpk), ut på att Hörneforsgruppens tidigare nämnda förslag skall genomföras, sådant det har redovisats i rapporten Utvecklingsalternativ – Hörnefors AB. Enligt motionen skall sålunda Hörneforsfabrikerna avyttras till de anställda och

staten svara för erforderlig finansiering av projektet. Staten skall också åstadkomma att domänverket åtar sig leverans av vissa virkeskvantiteter till Hörneforsfabrikerna.

Utskottet delar regeringens uppfattning att staten inte bör engagera sig för ett genomförande av Hörneforsgruppens förslag. Såsom framgår av motion 1981/82:129 (s) har det socialdemokratiska partiet och berörda fackförbund kommit till samma slutsats. Utskottet avstyrker alltså motion 1981/82:109 (vpk).

Andra motioner syftar till att regeringen nu skall försöka förhindra att Hörneforsfabrikerna läggs ned och pröva möjligheterna att åstadkomma fortsatt drift genom samarbete med andra företag. Som tidigare berörts har industriverket sonderat möjligheter av detta slag. Ytterligare försök i samma riktning begärs i motion 1981/82:129 (s). Vi är, säger motionärerna, inte övertygade om att man verkligen har undersökt alla möjligheter till samarbete med andra företag för fortsatt verksamhet vid Hörneforsfabrikerna. Motionärerna vill att regeringen skall anmodas fortsätta undersökningarna till dess alla sådana möjligheter har uttömts. Innan detta har skett bör, uttalar de, inga åtgärder vidtas för att verkställa nedläggningen.

I motion 1981/82:126 (s) tar man avstånd från den uppfattning som har kommit till uttryck i industriverkets utvärderingsrapport och i propositionen. Motionärerna hävdar sammanfattningsvis att de förutsättningar som ligger till grund för Hörneforsgruppens alternativ är realistiskt bedömda. I första hand förordas i denna motion en modifierad version av Hörneforsgruppens förslag. Motionärerna vill att Hörneforsfabrikerna skall överföras till Statsföretag AB och det regionala utvecklingsbolaget för Västerbottens län AC-Invest AB, vilka skulle medverka till det produktionsalternativ som Hörneforsgruppen har förordat. Detta förslag överensstämmer i huvudsak med vad Hörneforsgruppen har uttalat sig för i sina framställningar hösten 1981 och vad de fackliga organisationerna i Hörnefors har angivit som en önskvärd lösning. En förutsättning är för motionärerna att staten bidrar med ett kapitaltillskott av 10 milj. kr. och dessutom betalar de nya ägarna ett belopp motsvarande de avvecklingskostnader som Ncb enligt propositionen skulle få ersättning för.

Motion 1981/82:128 (m) tycks ha i huvudsak samma syfte som den senast berörda motionen. Det alternativ som de fackliga organisationerna har givit uttryck åt är realistiska, menar motionären. Han betonar särskilt några synpunkter i det fackliga dokumentet och yrkar att riksdagen vid behandlingen av propositionen skall beakta vad som anförts i motionen.

Förslagen i de tre senast berörda motionerna är visserligen så till vida mer realistiska än Hörneforsgruppens ursprungliga alternativ, att de inte – eller i varje fall inte primärt – syftar till att Hörneforsfabrikerna skall bli ett fristående företag för massa- och pappersproduktion i liten skala. Utskottet kan emellertid inte ge sitt stöd åt något av dessa förslag. Statsföretag AB är, enligt vad utskottet erfarit, inte berett att medverka när det gäller att lösa

problemet med Hörneforsfabrikerna. En sådan medverkan borde i första hand ske genom Statsföretags dotterbolag AB Statens Skogsindustrier (ASSI), något som med hänsyn till detta företags f. n. ansträngda läge inte ter sig möjligt. En insats direkt av moderbolaget synes icke genomförbar. Något annat liknande arrangemang finner utskottet inte heller vara att räkna med på detta stadium. Klart är å andra sidan att det för Ncb:s ledning och därmed för företaget i dess helhet är angeläget att det nuvarande tillståndet i Hörnefors inte förlängs. Förutom att stora direkta förluster – om ca 6 milj. kr. i månaden – fortlöpande uppstår måste man beakta att den fortsatta driften av en klart olönsam enhet i hög grad tar företagsledningens krafter i anspråk och därigenom bidrar till att försämra situationen för de enheter inom koncernen som har förutsättningar att fortleva. Ncb:s ledning har inför utskottet starkt betonat detta. Utskottet avstyrker sålunda de yrkanden i motionerna 1981/82:126 (s) och 1981/82:129 (s) som går ut på samarbete med andra företag för fortsatt drift i Hörnefors. Utskottet vill tillägga att motionärernas aktionslinje torde kräva en ny uppgörelse mellan Ncb och staten om fortsatt drift i Hörnefors – med betydande bidrag från staten – under den tid som erfordras innan det föreligger ett slutligt resultat av de nya sonderingarna. Om riksdagen enligt det tidigare berörda yrkandet i motion 1981/82:129 (s) skulle underkänna en viktig komponent i avtalet om driften i Hörnefors under andra halvåret 1981 måste detta inverka högst menligt på de statliga förhandlarnas trovärdighet vid nya överläggningar i motsvarande syfte.

Motion 1981/82:128 (m) synes inte föranleda någon åtgärd utöver den prövning av Hörneforsfrågan som utskottet och riksdagen nu gör i anslutning till behandlingen av proposition 1981/82:38.

För den händelse en nedläggning av Hörneforsfabrikerna blir ofrånkomlig yrkas i motion 1981/82:129 (s) att regeringen av riksdagen skall "bemyndigas" tillse att avvecklingen genomförs i etapper med en tids fortsatt drift vid pappersbruket, vilket då skulle få sin massaförsörjning från annat håll. Ett likartat, något längre gående syfte har ett andrahandsyrkande i motion 1981/82:126 (s) enligt vilket riksdagen vid beslut om nedläggning i Hörnefors skall kräva fortsatt drift intill dess alternativ sysselsättning har skapats.

Utskottet utgår från att Ncb vid en nedläggning av Hörneforsfabrikerna strävar att – i samverkan med samhällets organ och de fackliga organisationerna – i möjligaste mån dämpa de olägenheter som nedläggningen medför. En sådan fortsättning av driften under en övergångstid som motionärerna åsyftar – och som för att förverkligas kräver en uppgörelse mellan Ncb och staten av samma typ som nyss berörts i annat sammanhang – skulle otvivelaktigt bli kostnadskrävande och även i övrigt skapa betydande problem för Ncb. Utskottet anser icke att riksdagen bör ställa sig bakom de båda ifrågavarande yrkandena i motionerna 1981/82:126 (s) och 1981/82:129 (s) utan avstyrker dessa yrkanden.

Arbetsmarknadspolitiska och regionalpolitiska åtgärder

De betydande sysselsättningsproblem som en nedläggning av Hörnefors-fabrikerna kommer att skapa får mötas med aktiva arbetsmarknads- och regionalpolitiska insatser, säger industriministern i propositionen (s. 5). I första hand bör man därvid utnyttja de ordinarie medel som finns att tillgå, tillägger han. Av vad därefter följer tycks framgå att Ncb är berett att anslå 5 milj. kr. för näringslivsfrämjande insatser i Hörnefors, på samma sätt som företaget tidigare har gjort beträffande Köpmanholmen.

Enligt motion 1981/82:129 (s) krävs väsentligt större insatser än de som regeringen ställer i utsikt. Motionärerna föreslår att riksdagen – utöver de medel som regeringen avser att ställa till förfogande – anslår 25 milj. kr. för åtgärder ägnade att skapa sysselsättning som kan ersätta förlorade arbetstillfällen i Hörnefors. I ett andrahandsyrkande i motion 1981/82:126 (s) begärs för motsvarande ändamål 50 milj. kr.

Utskottet räknar med att regeringen och berörda myndigheter vid en avveckling av Ncb:s verksamhet i Hörnefors kommer att med utnyttjande av tillgängliga finansiella och andra resurser göra kraftfulla insatser för att skapa nya arbetstillfällen. Som nämnts kan dessutom ett särskilt anslag från Ncb beräknas stå till buds för näringslivsbefrämjande åtgärder. Erfarenheten visar att ett sådant belopp som det här är fråga om, 5 milj. kr., kan vara ett avsevärt bidrag till att möta specifika lokala behov.

Ytterligare medel kan emellertid bli erforderliga. Det är naturligt att de organ som i första hand är engagerade i sysselsättningsskapande åtgärder – här kan nämnas arbetsmarknadsmyndigheterna och den samarbetsgrupp som utskottet i det följande föreslår – också medverkar till att finna erforderlig finansiering. Utskottet föreslår att riksdagen gör ett uttalande av denna innebörd. I nuvarande läge är utskottet inte berett att föreslå att ett särskilt anslag anvisas. De berörda motionsyrkandena avstyrks med hänvisning till vad här har sagts.

Vad gäller regionalpolitiskt stöd uttalar industriministern att han är beredd att föreslå regeringen att med utnyttjande av de undantagsmöjligheter som regeringen förfogar över lämna stöd till särskilt angelägna projekt med högre subvention än som enligt gällande riktlinjer normalt kan utgå i Hörnefors. Motsvarande utfästelse gör han beträffande Köpmanholmen, där driften vid Ncb:s massafabrik beräknas upphöra under sommaren 1982. De båda orterna är i fråga om regionalpolitiska åtgärder placerade i stödområde 4 resp. stödområde 3.

I motion 1981/82:129 (s) anförs att ett krav på omplacering av Hörnefors till stödområde 5 liksom motsvarande krav beträffande Köpmanholmen i praktiken tillgodoses om regeringen på angivet sätt utnyttjar de befogenheter den redan har. Riksdagen bör emellertid, menar motionärerna, uttryckligen ge regeringen i uppdrag att tillämpa dessa befogenheter – industriministern har, påpekar de, bara talat om beredskap att utnyttja dem

för särskilt angelägna projekt.

Ett "uppdrag" till regeringen att i detta sammanhang utnyttja vad som har betecknats som undantagsmöjligheter bör enligt utskottets mening inte komma i fråga. Därigenom skulle den reguljära stödområdesindelningen de facto åsidosättas. Industriministerns uttalande är emellertid utformat så att utskottet anser sig kunna bestämt räkna med att regeringen i förekommande fall kommer att noga beakta möjligheterna till förhöjd subventionsnivå. Med hänsyn därtill anser utskottet att det nu aktuella motionsyrkandet kan lämnas utan åtgärd från riksdagens sida.

Ytterligare tas i motion 1981/82:129 (s) upp ett förslag från Hörneforsgruppen om att en särskild samordningsgrupp skall bildas med uppgift att initiera och lämna förslag till alternativ sysselsättning i Hörnefors. Motionärerna tillstyrker förslaget och tillägger att gruppen bör utnyttja den kompetens och de resurser som har byggts upp inom det nybildade AC-Invest AB. I sitt betänkande förra året beträffande Ncb anförde utskottet (NU 1980/81:49 s. 11) på tal om den förestående omstruktureringen av Ncb: "Självfallet bör länsarbetsnämnden och andra berörda regionala myndigheter redan på ett tidigt stadium medverka i omstruktureringsarbetet. Utskottet förutsätter att vid de berörda enheterna på sedvanligt sätt kommer att bildas arbetsgrupper med representanter för länsstyrelsen, länsarbetsnämnden, kommunen, företaget och de anställdas organisationer." Vad utskottet sålunda anförde är i huvudsak tillämpligt också i den nu aktuella situationen. Utan att närmare ta ställning till hur en samarbetsgrupp för Hörnefors bör vara sammansatt vill utskottet slå fast att det är angeläget att regeringen beaktar önskemålet om att en sådan grupp kommer till stånd. Utskottet föreslår att riksdagen i ett uttalande till regeringen ansluter sig till vad utskottet här har anfört.

Köpmanholmen

Som inledningsvis nämnts har även några motionsyrkanden rörande Ncb:s fabriker i Köpmanholmen väckts med anledning av den nu föreliggande propositionen. Ett av dem, rörande regionalpolitiskt stöd, har utskottet behandlat i föregående avsnitt. Utskottet framhöll då att en nedläggning av massafabriken i Köpmanholmen är förestående. Det har i den inledande redogörelsen också antytts att riksdagen förra året avslog en motion om fortsatt drift – utan tidsbegränsning – av denna fabrik. Ett likartat yrkande återkommer nu i motion 1981/82:106 (vpk). I denna begärs att riksdagen skall hemställa hos regeringen om åtgärder för att Ncb i avvaktan på en ersättningsindustri skall driva Köpmanholmens massafabrik vidare i nuvarande omfattning.

Genom särskilda åtgärder har möjliggjorts att nedläggningen av massafabriken i Köpmanholmen har uppskjutits till sommaren 1982. Övergångstiden har sålunda för denna enhet blivit längre än vad man förra året kunde

räkna med. Utskottet anser inte att riksdagen nu kan engagera sig i en ytterligare fortsatt drift av fabriken. Motion 1981/82:106 (vpk) avstyrks alltså.

I motion 1981/82:129 (s) finns för Köpmanholmens del ett likadant yrkande som beträffande Hörnefors om ett anslag av 25 milj. kr. till särskilda sysselsättningsprojekt.

I Köpmanholmen har redan en arbetsgrupp av det slag som utskottet har talat om i det föregående avsnittet varit verksam en tid. Den har disponerat bl. a. ett anslag på 5 milj. kr. från Ncb. Det är enligt utskottets mening angeläget att gruppens arbete kan fortsätta.

När det gäller finansiering är vad utskottet har anfört beträffande Hörnefors (s. 12) tillämpligt också i detta fall. Utskottet avstyrker alltså motionsyrkandet.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *avtal mellan Ncb och staten*
   att riksdagen med bifall till proposition 1981/82:38 moment 1 och med avslag på motion 1981/82:129 yrkande 1 godkänner avtalet mellan Norrlands Skogsägares Cellulosa AB och staten om fortsatt drift vid Hörneforsfabrikerna m. m. i vad avtalet innefattar ekonomiska förpliktelser för staten,
2. beträffande *anslag till kapitaltillskott*
   att riksdagen med anledning av proposition 1981/82:38 moment 2 och med bifall till motion 1981/82:127 till *Kapitaltillskott till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1981/82 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 36 900 000 kr.,
3. beträffande *åtgärder enligt rapporten Utvecklingsalternativ – Hörnefors AB*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:109,
4. beträffande *samarbete med andra företag för fortsatt drift i Hörnefors*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:126 yrkande 1 och motion 1981/82:129 yrkande 2 samt finner motion 1981/82:128 icke föranleda någon riksdagens åtgärd,
5. beträffande *temporärt fortsatt drift i Hörnefors*
   att riksdagen avslår
   a) motion 1981/82:126 yrkande 2 a,
   b) motion 1981/82:129 yrkande 3 a,
6. beträffande *anslag för sysselsättning i Hörnefors*
   att riksdagen avslår
   a) motion 1981/82:126 yrkande 2 b,
   b) motion 1981/82:129 yrkande 3 b,

7. beträffande *regionalpolitiskt stöd*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:129 yrkande 3 c,
8. beträffande *samarbetsgrupp i Hörnefors*
   att riksdagen med anledning av motion 1981/82:129 yrkande 3 d som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
9. beträffande *fortsatt drift i Köpmanholmen*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:106,
10. beträffande *anslag till sysselsättning i Köpmanholmen*
    att riksdagen avslår motion 1981/82:129 yrkande 4.

Stockholm den 10 december 1981

På näringsutskottets vägnar
JOHAN OLSSON

Närvarande: Johan Olsson (c), Hugo Bengtsson (s), Sven Andersson (fp), Nils Erik Wååg (s), Margaretha af Ugglas (m), Lilly Hansson (s) (mom. 1–5, 7–10), Birgitta Hambraeus (c), Thage Peterson (s) (mom. 6), Tage Adolfsson (m), Lennart Pettersson (s) (mom. 7–10), Bengt Sjönell (c), Rune Jonsson (s), Wivi-Anne Radesjö (s), Christer Eirefelt (fp), Birgitta Johansson (s), Per Westerberg (m) och Sture Thun (s) (mom. 1–5).

Reservationer

1. Avtal mellan Ncb och staten (mom. 1)

Hugo Bengtsson, Nils Erik Wååg, Lilly Hansson, Rune Jonsson, Wivi-Anne Radesjö, Birgitta Johansson och Sture Thun (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "för staten" bort ha följande lydelse:

Om Hörneforsfabrikerna läggs ned kommer Västerbottens skogsägare otvivelaktigt att i större utsträckning än nu leverera virke till skogsindustrier utanför Ncb. Utskottet finner det rimligt att räkna med att högst hälften av den svenska råvara som förbrukas i Hörnefors kommer att kunna användas i stället för importerad råvara vid företagets övriga anläggningar. Den andra hälften kan beräknas gå till andra virkesförbrukare. Av de extrakostnader för importved som avses i den nu aktuella punkten i avtalet bör följaktligen endast hälften vara ersättningsgilla. Om ersättningsgrunderna i avtalet ändras på detta sätt och det berörda yrkandet i motion 1981/82:129 (s)

sålunda tillgodoses är utskottet berett att tillstyrka att riksdagen godkänner avtalet i vad det innefattar ekonomiska förpliktelser för staten.

dels att utskottet under 1 bort hemställa

1. beträffande *avtal mellan Neb och staten*
att riksdagen med anledning av proposition 1981/82:38 moment 1 och med bifall till motion 1981/82:129 yrkande 1 godkänner avtalet mellan Norrlands Skogsägares Cellulosa AB och staten under förutsättning att det ändras i enlighet med vad utskottet anfört.

2. Anslag till kapitaltillskott (mom. 2)

Johan Olsson (c), Sven Andersson (fp), Birgitta Hambraeus (c), Bengt Sjönell (c) och Christer Eirefelt (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 8 med "Mot bakgrund" och slutar på s. 9 med "36,9 milj. kr." bort ha följande lydelse:

Det belopp av 50 milj. kr. som regeringen föreslår bli anvisat för kapitaltillskott till Neb utgör, som framgår av utskottets redogörelse i det föregående, ett takbelopp avsett att täcka alla kostnader som kan bli ersättningsgilla enligt avtalet. Någon självständig betydelse för medelsåtgången har beloppets storlek icke, utan därvidlag blir avtalets bestämmelser avgörande oavsett vilket belopp som riksdagen vid detta tillfälle anvisar. Det är alltså ingalunda så, vilket hävdas i motion 1981/82:127, att "regeringen har kommit fram till att merkostnaden just skall uppgå till 50 milj. kr." Det belopp som motionärerna föreslår är grundat på en prognos vars hållbarhet ännu inte kan bedömas. Utskottet finner anslagskonstruktionen välmotiverad och har, mot bakgrund av vad här sagts om att regeringen skall pröva ersättningsbeloppets storlek på grundval av de verkliga kostnaderna enligt avtalets regler, ingenting att erinra mot regeringens förslag till medelsanvisning. Det sagda innebär att utskottet tillstyrker propositionen i nu berörd del och avstyrker motion 1981/82:127 (m).

dels att utskottet under 2 bort hemställa

2. beträffande *anslag till kapitaltillskott*
att riksdagen med bifall till proposition 1981/82:38 moment 2 och med avslag på motion 1981/82:127 till *Kapitaltillskott till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1981/82 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

3. Anslag till kapitaltillskott (mom. 2)

Hugo Bengtsson, Nils Erik Wååg, Lilly Hansson, Rune Jonsson, Wivi-Anne Radesjö, Birgitta Johansson och Sture Thun (alla s) anser – under förutsättning av bifall till reservation 1 –

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Med hänvisning" och slutar med "36,9 milj. kr." bort ha följande lydelse:

Extrakostnaderna för importved har i denna prognos beräknats till 12,7 milj. kr. Enligt den ändring i avtalsbestämmelserna som föreslås i motion 1981/82:129 (s) blir endast hälften av denna summa ersättningsgill. Den slutsumma, 36,9 milj. kr., som Ncb har angivit bör alltså minskas med 6,35 milj. kr. Utskottet föreslår på här redovisade grunder att riksdagen bestämmer anslaget till ett belopp av 30 550 000 kr.

dels att utskottet under 2 bort hemställa

2. beträffande *anslag till kapitaltillskott*
att riksdagen med anledning av på proposition 1981/82:38 moment 2 och motion 1981/82:129 i ifrågavarande del och med avslag på motion 1981/82:127 till *Kapitaltillskott till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1981/82 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 30 550 000 kr.

4. Samarbete med andra företag för fortsatt drift i Hörnefors (mom. 4)

Hugo Bengtsson, Nils Erik Wååg, Lilly Hansson, Rune Jonsson, Wivi-Anne Radesjö, Birgitta Johansson och Sture Thun (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 10 med "Förslagen i" och slutar på s. 11 med "proposition 1981/82:38" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till det nyss refererade uttalandet i motion 1981/82:129 (s). Det framstår för utskottet som angeläget att frågan om möjligheterna att vidmakthålla driften i Hörnefors prövas genom sådana ytterligare kontakter främst inom skogsindustrin som motionärerna syftar till. De åtgärder det är fråga om bör enligt utskottets mening kunna företas snabbt, så att full klarhet om förutsättningarna för en fortsatt drift kan skapas inom en nära framtid. Med det sagda tillstyrker utskottet det nu avsedda yrkandet i motion 1981/82:129 (s). Genom utskottets förslag tillgodoses också i det väsentliga såväl motion 1981/82:128 (m) som huvudyrkandet i motion 1981/82:126 (s). Förslaget i den sistnämnda motionen att riksdagen skall uttala sig för ett kapitaltillskott från staten i samband med överlåtelse av Hörneforsfabrikerna till nya ägare kräver enligt utskottets mening inte något specifikt ställningstagande nu. Om möjligheter till en sådan överlåtelse yppar

sig måste frågan om olika berörda parters finansiella insatser tas upp i hela sin vidd.

dels att utskottet under 4 bort hemställa

4. beträffande *samarbete med andra företag för fortsatt drift i Hörnefors*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:129 yrkande 2 samt med anledning av motion 1981/82:126 yrkande 1 och motion 1981/82:128 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Temporärt fortsatt drift i Hörnefors (mom. 5)

Hugo Bengtsson, Nils Erik Wååg, Rune Jonsson, Wivi-Anne Radesjö, Birgitta Johansson och Sture Thun (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Utskottet utgår" och slutar med "dessa yrkanden" bort ha följande lydelse:

Om det blir nödvändigt att konstatera att driften i Hörnefors inte kan fortsätta på längre sikt bör ett bestämt krav från riksdagens sida vara att avvecklingen av Hörneforsfabrikerna genomförs i etapper på det sätt som föreslås i motion 1981/82:129 (s). Regeringen bör alltså, om den angivna situationen skulle uppstå, genom förhandlingar med Ncb åstadkomma att detta krav blir uppfyllt. Därigenom kommer också det här aktuella yrkandet i motion 1981/82:126 (s) att tillgodoses i väsentlig mån. Ett avtal om samarbete med något annat skogsindustriföretag ter sig viktigt för att den angivna lösningen skall bli möjlig. Det får givetvis ankomma på riksdagen att i förekommande fall lämna Ncb rimlig ersättning för ev. merkostnader till följd av att avvecklingen sker etappvis.

dels att utskottet under 5 bort hemställa

5. beträffande *temporärt fortsatt drift i Hörnefors*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:129 yrkande 3 a och med anledning av motion 1981/82:126 yrkande 2 a som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

6. Temporärt fortsatt drift i Hörnefors (mom. 5)

Lilly Hansson (s) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Utskottet utgår" och slutar med "dessa yrkanden" bort ha följande lydelse:

Om det blir nödvändigt att konstatera att driften i Hörnefors inte kan fortsätta på längre sikt bör ett bestämt krav från riksdagens sida vara att, såsom begärs i motion 1981/82:126 (s), avvecklingen inte genomförs förrän

alternativa arbetstillfällen har hunnit tillskapas på orten. Regeringen bör alltså, om den angivna situationen skulle uppstå, genom förhandlingar med Ncb åstadkomma att detta krav blir uppfyllt. Därigenom tillgodoses också det här aktuella yrkandet i motion 1981/82:129 (s). Ett avtal om samarbete med något annat skogsindustriföretag ter sig viktigt för att driften skall kunna fortsätta under den angivna övergångstiden. Det får givetvis ankomma på riksdagen att i förekommande fall lämna Ncb rimlig ersättning för ev. merkostnader till följd av att avvecklingen senareläggs.

dels att utskottet under 5 bort hemställa

5. beträffande *temporärt fortsatt drift i Hörnefors*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:126 yrkande 2 a och med anledning av motion 1981/82:129 yrkande 3 a som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

7. Anslag för sysselsättning i Hörnefors (mom. 6)

Hugo Bengtsson, Nils Erik Wååg, Lennart Pettersson, Rune Jonsson, Wivi-Anne Radesjö och Birgitta Johansson (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Utskottet räknar" och slutar med "har sagts" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill understryka vikten av att regeringen och berörda myndigheter i händelse av en nedläggning av driften i Hörnefors gör kraftfulla insatser för att skapa nya arbetstillfällen. Det är angeläget att det därvid finns tillgång till medel som snabbt och i tillräcklig mängd kan utnyttjas för sysselsättningsåtgärder av olika slag. För detta ändamål ter sig ett särskilt anslag av 25 milj. kr., enligt vad som föreslås i motion 1981/82:129 (s), väl motiverat. Utskottet föreslår att riksdagen anvisar ett sådant anslag, som skall disponeras av länsstyrelsen i Västerbottens län. Därmed tillgodoses också det berörda yrkandet i motion 1981/82:126 (s) till avsevärd del.

dels att utskottet under 6 bort hemställa

6. beträffande *anslag för sysselsättning i Hörnefors*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:129 yrkande 3 b och med anledning av motion 1981/82:126 yrkande 2 b till *Särskilda sysselsättningsprojekt i Hörnefors* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1981/82 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.

8. Regionalpolitiskt stöd (mom. 7)

Hugo Bengtsson, Nils Erik Wååg, Lilly Hansson, Lennart Pettersson, Rune Jonsson, Wivi-Anne Radesjö och Birgitta Johansson (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Ett 'uppdrag' " och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser, liksom motionärerna, att de sysselsättningsproblem som uppstår i händelse av nedläggning av industrienheterna i Hörnefors och Köpmanholmen gör det oundgängligt att alla arbetsmarknads- och regionalpolitiska medel som står till buds utnyttjas. Möjligheten till högre bidragsandel i det lokaliseringspolitiska stödet är härvidlag ett viktigt inslag. Det är enligt utskottets mening nödvändigt att regeringen verkligen tillämpar sina befogenheter i detta avseende. Utskottet föreslår att riksdagen i ett uttalande till regeringen ansluter sig till vad utskottet här har anfört.

dels att utskottet under 7 bort hemställa

7. beträffande *regionalpolitiskt stöd*
att riksdagen med anledning av motion 1981/82:129 yrkande 3 c som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

9. Anslag till sysselsättning i Köpmanholmen (mom. 10)

Hugo Bengtsson, Nils Erik Wååg, Lilly Hansson, Lennart Pettersson, Rune Jonsson, Wivi-Anne Radesjö och Birgitta Johansson (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "När det" och slutar med "alltså motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

De skäl som kan anföras för ett sådant anslag i Hörneforsfallet har enligt utskottets mening bärkraft även när det gäller Köpmanholmen. Utskottet tillstyrker sålunda motionen i denna del. En förutsättning är härvid att anslaget skall disponeras av länsstyrelsen i Västernorrlands län.

dels att utskottet under 10 bort hemställa

10. beträffande *anslag till sysselsättning i Köpmanholmen*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:129 yrkande 4 till *Särskilda sysselsättningsprojekt i Köpmanholmen* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1981/82 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.

Särskilt yttrande

Tillverkning av oblekt papper

Birgitta Hambraeus (c) anför:

Folkkampanjen mot kärnkraft och Miljöförbundet har tillställt näringsutskottet en framställning rörande Hörneforsfabrikerna och därvid bifogat prov på ett papper som har framtagits på en experimentmaskin. I brist på efterfrågan tillverkas sådant papper i dag inte i Sverige.

Papperet är gjort av oblekt sulfitmassa och har bl. a. fördelarna att kunna tillverkas utan de miljöfarliga blekeriavloppen samt med mindre åtgång av råvara och energi.

Riksdagen biföll den 9 december 1981 en hemställan av finansutskottet i betänkandet FiU 1981/82:6 och ställde sig därmed positiv till en ökad användning av oblekt papper i statsförvaltningen.

Forskningsrapporter visar att utsläppen av klor från huvudsakligen blekerierna i massaindustrin åstadkommer allvarliga skador på fisken i Östersjön.

En ny resurs- och miljöbevarande teknik som här har getts exempel på kan innebära förnyelse och goda argument vid försäljning av massafabrikernas produkter.